CENA NUMERU 50 GR. OPŁATA POCZTOWA UISZCZONA GOTÓWKĄ.

Rok VI. Kraków, dnia 1 kwietnia 1939 r. Nr 4.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

TREŚĆ:

NAKŁADEM INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO W KRAKOWIE. — (LICEUM ADMINISTRACYJNE)
WYKONANO W DRUKARNI „POWŚCIĄGLIWOŚĆ I PRACA" W KRAKOWIE, UL. KAZIMIERZA WIELKIEGO 95.

Wydział Powiatowy w Chrzanowie

ogłasza na dzień 12 kwietnia 1939 r. godz. 11-ta publiczny przetarg ofertowy na dostawę 35 sztuk koleb (wózków) nowych, względnie 100 używanych, o pojemności 1.5 m^3 dla toru o prześlidze 750 mm. Bliższych szczegółów udzieli Powiatowy Zarząd Drogowy w Chrzanowie.

Radomyśl Wielki, dnia 28. III. 1939 r.

Zarząd Gminny w Radomyślu Wielkim - wieś
pow. Mielec, woj. Kraków

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko zastępcy sekretarza gminnego

od kandydatów wymagane jest:

1) nieprzekroczony 35 rok życia;
2) obywatelstwo polskie;
3) wykształcenie przewidziane w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27. II. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 144) w brzmieniu ustalonym rozp. z dnia 10. II 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 21).
4) Trzyletnia służba państwowa lub samorządowa.

Do stanowiska przywiązane jest uposażenie w wysokości zł 80 — z tym, że po roku nienagannej pracy może nastąpić podwyższenie płacy.

Podanie z własnoręcznie napisanym życiorysem, odpisami świadectw należy wnosić w terminie do dnia 24 kwietnia 1939 r.

Posada do objęcia od 1. V. 1939 r.

Wójt:
Jarosz Stanisław

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

PRENUMERATA:
ROCZNA 6 ZŁOTYCH
PÓŁROCZNA 3 ZŁOTE
KWARTALNA 1 ZŁ. 50 GR.

PRENUMERATA
Dla gromad, członków organów ustrojowych i pracowników związków samorządowych 3 zł rocznie.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
KRAKÓW
UL. KAPUCYŃSKA L. 2. TEL. Nr 112-50.
KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr 405-046.
REDAKCJA CZYNNA WE ŚRODY OD G. 18—19.
NACZELNY REDAKTOR PRZYJMUJE W PIĄTKI OD GODZINY 19—20.
NADESŁANYCH RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA.

CENY OGŁOSZEŃ
CAŁA STRONA 100 ZŁ, 1/2 STRONY 50 ZŁ, 1/4 STRONY 30 ZŁ, 1/8 STRONY 20 ZŁ. W TEKŚCIE O 20% DROŻEJ.
PUBLIKACJE BILANSÓW O 50% DROŻSZE.

NACZELNY REDAKTOR LUDWIK OSIECKI.

ROK VI. KRAKÓW, DNIA 1 KWIETNIA 1939. NR 4.

III. Posiedzenie Krakowskiej Rady Wojewódzkiej.

Dnia 30 marca b. r. o godzinie 10-tej odbyło się w Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie posiedzenie Krakowskiej Rady Wojewózkiej pod przewodnictwem Pana Wojewody Dra Józefa Tymińskiego.

W posiedzeniu wzięli udział członkowie Rady Wojewódzkiej, przedstawiciele władz niezespolonych, naczelnicy wydziałów Krakowskiego Urzędu Wojewódzkiego i przedstawiciele prasy.

Przed przystąpieniem do obrad Rada Wojewódzka na wniosek Dra Eustachego Szuberta uchwaliła przez aklamację następującą deklarację.

„W obliczu rozgrywających się wydarzeń międzynarodowych, Krakowska Rada Wojewódzka, reprezentująca samorząd terytorialny województwa krakowskiego na dorocznym posiedzeniu w dniu 30 marca 1939 r. jednogłośnie stwierdza, że jednoczy się z całym społeczeństwem pod przewodnictwem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Naczelnego Wodza w pełnej gotowości do największych ofiar krwi i mienia“.

Następnie Pan Wojewoda odebrał przyrzeczenie od nowych członków Rady p. Michała Biernata (przedstawiciela powiatu limanowskiego) i p. Feliksa Ślusarczyka (przedstawiciela powiatu chrzanowskiego). Członkowie ci weszli w skład Rady w miejsce Tadeusza Świeża-Zaleskiego i inż. Zdzisława Krudzielskiego, którzy stracili mandaty z powodu przesiedlenia się poza teren województwa krakowskiego.

Z kolei Rada dokonała wyboru:

1) P. Dra Mieczysława Kaplickiego na przedstawiciela i p. Franciszka Michulca na zastępcę przedstawiciela Wydziału wojewódzkiego do Państwowej Rady Samorządowej,

2) p. Kazimierza Zająca na członka Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych,

3) p. p. Członków Wojewódzkiej Komisji Opieki Społecznej:

1) Michał Biernat — Mszana Dolna
2) Dr Mieczysław Brodziński — Tarnów
3) Dr Orest Hnatyszak — Krynica

4) poseł Stefan Ligocki — Nowy Targ
5) mgr Stanisław Nowakowski — Nowy Sącz
6) Jan Skrzypek — Mielec
7) Dr Eustachy Szubert — Jordanów
8) inż. Romuald Wowkonowicz — Tarnów
9) Kazimierz Zając — Uszew
10) Burmistrz Edward Zajączek — Kęty

Z GRONA OPIEKUNÓW SPOŁECZNYCH:

11) Anna Czyżewska — Wieliczka
12) Maria Herforthowa — Kraków
13) Leon Kopyciński — Kraków
14) Władysław Nazim — Skawina
15) Sen. Dr Władysław Stryjeński — Kraków

SPOŚRÓD PRZEDSTAWICIELI ORG. SPOŁ.

16) Ks. Dr Stanisław Jasiński — Caritas
17) Józef Stypiński — Zrzeszenie Wojewódzkie Pomocy Dzieciom i Młodzieży
18) Dr Zygmunt Szymkiewicz — Związek Rezerwistów
19) Olga Wójtowicz — Związek Kół Gospodyń Wiejskich.

Po dokonaniu wyborów Pan Wojewoda nawiązując do sprawozdania drukowanego, rozesłanego członkom Rady przed posiedzeniem, wygłosił przemówienie, które podajemy w streszczeniu.

PRZEMÓWIENIE PANA WOJEWODY KRAKOWSKIEGO DR. JÓZEFA TYMIŃSKIEGO.

Na wstępie Pan Wojewoda zaznaczył, że jego przemówienie jest komentarzem do sprawozdania drukowanego, komentarzem, który ma uwypuklić ważniejsze zagadnienia związane z działalnością administracji państwowej na terenie województwa krakowskiego.

Przechodząc do meritum sprawy Pan Wojewoda podniósł, że administrator chcąc zdać sobie sprawę z ciążących na nim zadań, musi zastanowić się nad układem stosunków gospodarczych tego obszaru, którym administruje. Chcąc scharakteryzować obszar województwa krakowskiego należy zwrócić uwagę na:

1) układ stosunków ludnościowych,
2) układ stosunków gospodarczych.

Przez naświetlenie tych stosunków można dojść do wniosku, czy mieszkańcy województwa krakowskiego mają warunki rozwoju, a jeżeli ich nie mają, to w czym tkwi przyczyna, czy w inicjatywie prywatnej, czy też w administracji.

Województwo Krakowskie należy do najbardziej przeludnionych województw, na 1 klm^2 przypada 130 mieszkańców, podczas gdy przeciętnie na 1 klm^2 przypada w Polsce 83 mieszkańców. Niekorzystnie układa się także stosunek ludności miejskiej do wiejskiej, gdyż w miastach zamieszkuje tylko 25% a na wsi 75% ludności.

Struktura gospodarcza województwa krakowskiego jest niejednolita: południe to teren zdrojowo-letniskowy, zachód to teren częściowo uprzemysłowiony. Wschód województwa krakowskiego od czasu powstania ośrodka C. O. P. uprzemysłowia się. Między okręgiem letniskowym a rejonami przemysłowymi znajduje się obszar przeludniony roln.

Jeżeli przeprowadzimy analizę cyfr chłonności okręgów przemysłowych na pracę i podaży pracy, dojdziemy do stwierdzenia, że kilkadziesiąt tysięczna rzesza ludności nie znajduje pracy, ani w rejonie letniskowo-uzdrowiskowym, ani w przemyśle na zachodzie i wschodzie. A więc kilkadziesiąt tysięcy bezrobotnych nie znajduje pracy w żadnym z tych działów. Uwagi te dotyczą tylko bezrobotnych oficjalnie uznanych. Ludzi natomiast, którzy nie mogą znaleźć pracy jest daleko więcej. Toteż zredukowanie tej masy bezrobotnych jest zagadnieniem, które dominowało przy układaniu planów gospodarczych, tak gospodarki rządowej, jak i samorządowej. Dążąc do zwalczania bezrobocia, staramy się rozwiązać zagadnienie przez doraźne dostarczenie pracy i przez zwalczanie źródeł bezrobocia. Wysiłki nasze są w tym drugim wypadku znacznie skromniejsze, bo większa część środków musiała być zużyta na doraźne zatrudnienie, zresztą produktywne. Najlepszym sposobem rozwiązania bezrobocia w kraju, a także w województwie krakowskim, byłoby uprzemysłowienie kraju, gdyż zaledwie 1/4 część ludności przebywa w miastach a reszta na wsi. Jednakże zagadnienie to leży nie tylko w zakresie zadań administracji, gra tu również rolę inicjatywa prywatna.

Z prac administracji państwowej, mających wpływ na uprzemysłowienie województwa, trzeba wymienić rozbudowę okręgu centralnego (C. O. P.), zapory w Rożnowie i Czchowie, elektryfikację. Duży wpływ na uprzemysłowienie będzie też miało uspławnienie Wisły.

Uprzemysłowienie wymaga zbyt długiego czasu, aby można oczekiwać tylko na tej drodze rozwiązania zagadnienia bezrobocia. Musimy szukać także innych sposobów do złagodzenia bezrobocia, przez rozbudowę przemysłu turystyczno-letniskowego, oraz podniesienie rolnictwa, bo z tego rolnictwa żyje spory odsetek ludzi.

Znaczenie ruchu uzdrowiskowo - letniskowego dla naszego województwa obrazują cyfry letników i przywiezionych przez nich kwot. W okresie sprawozdawczym ruch uzdrowiskowo-letniskowy wyraża się cyfrą 217.307 osób. Przywiozły one ze sobą około 50.000.000 złotych.

W zakresie rozwoju przemysłu letniskowo-uzdrowiskowego mamy dużo do zdziałania, zaledwie kilka miejscowości ma urządzenia zbliżone do komfortu zachodniego, reszta posiada urządzenia prymitywne. Tu otwiera się wdzięczne pole dla samorządów gminnych i miejskich. Władze państwowe starają się wspierać inicjatywę gmin przez udzielanie pomocy finansowej. I tak chcąc zachęcić zainteresowane gminy do sporządzania planów zabudowy, które są podstawą dalszych prac, oraz do wykonania innych najkonieczniejszych inwestycji (studnie, chodniki, baseny) w roku sprawozdawczym na te cele Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy udzielił gminom zapomogi i pożyczki w kwocie 100.000 zł. W roku bieżącym na pierwszy plan wysuwa się finansowanie wzorowych wsi letniskowych, jako miejsc wypoczynkowych dla robotników i niezamożnych urzędników. Wzorowe letniska dla celów propagandowych mają być urządzane w miejscowościach:

Sól w powiecie żywieckim,
Tymbark w powiecie limanowskim,
Szymbark w powiecie gorlickim.

Jeżeli chodzi o rolnictwo, to struktura tej gałęzi gospodarstwa naszego kształtuje się niekorzystnie: ziemia rozdrobniona, gospodarstwa karłowate, (gospodarstwa do 2 ha stanowią 40%, od 2 do 5 ha 45% ogólnej ilości gospodarstw). Nadto na Podhalu z powodu lichych gruntów i nie dość intensywnej uprawy nawet większe gospodarstwa nie mogą wyżywić licznych rodzin właścicieli. Z powodu wielkiego przyrostu ludności warunki bytu ludności wiejskiej pogarszają się z roku na rok. Jako zadania kierunkowe pracy nad podniesieniem wydajności gospodarstw rolnych przyjąć należy:

1) meliorację,
2) komasację,
3) oświatę rolniczą,
4) popieranie drobnej wytwórczości rolniczej.

W zakresie melioracji wymienić należy obwałowanie Wisły. W roku bież. na uporządkowanie Wisły z jej dopływami wydano około 12,000.000 zł. Na ukończenie tych prac potrzeba jeszcze około 60 milionów złotych. Pewne znaczenie w związku z melioracją mają zapory wodne w Porąbce, Rożnowie, Czchowie, które dadzą zabezpieczenie kraju przed powodzią.

Bardzo dobrze rozwija się komasacja i związane z nią osadnictwo. W roku 1936/37 skomasowano 7.660 ha, w roku 1937/38 10.260 ha, w roku 1938/39 15.101 ha. Z roku na rok powiększa się zatem komasowany obszar o około 5.000 ha rocznie.

Z komasacją wiąże się akcja osadnicza. W roku sprawozdawczym nadano ludności rolniczej województwa krakowskiego 454 osad w województwach poznańskim i pomorskim.

Jeśli chodzi o oświatę rolniczą, jako jeden z podstawowych czynników podniesienia naszego rolnictwa, administracja samorządowa dużo świadczy. Poza szkołami rolniczymi, które istnieją powstała nowa szkoła w Myślenicach. Projektuje się rozbudowę szkoły żeńskiej rolniczej w Łodygowicach, dokonuje się przejęcie przez p. z. s. wadowicki szkoły w Spytkowicach, projektuje się budowę 2-ch szkół w Mielcu (ogrodniczo-warzywnicza) i w Ropczycach (warzywnicza).

Na polu popierania drobnej wytwórczości, nie tyle rolniczej ile wiejskiej, zrobiliśmy eksperyment. Stwierdziwszy, że te drobne wytwórczości nie mają żadnego źródła, z którego by można je finansować — zorganizowano kasy bezprocentowego kredytu. Dziś kasy te rozporządzają kwotą 250.000 zł, a jest nadzieja na podwojenie tej kwoty dzięki pomocy Państwowego Banku Rolnego.

Z uznaniem podkreślić należy, że związki samorządowe przyczyniły się do rozwoju tych kas. Składki wpłacane przez p. z. s. wynoszą już około 70.000 złotych, a po wpłaceniu reszty zadeklarowanych kwot suma ta zwiększy się do 100.000 zł. Byłoby potrzebne, aby na przyszłość powiatowe związki samorządowe stale część kredytów na popieranie rolnictwa odprowadzały do tych kas. Chodzi o to, aby związki samorządowe zachowały pewną równowagę między wydatkami na uczenie rolnictwa a wydatkami na koszty wykorzystania nabytych wiadomości w praktyce.

W dalszym ciągu przemówienia Pan Wojewoda omówił dwa zagadnienia o kapitalnym znaczeniu: szkolnictwo i drogi.

Podnosząc konieczność wysiłków nad stworzeniem najlepszych warunków dla rozwoju szkolnictwa, Pan Wojewoda stwierdził pozytywne wyniki prac samorządu terytorialnego w zakresie budownictwa szkolnego w okresie sprawozdawczym. W okresie tym bowiem lat 1937 i 1938 wybudowano 77 i rozpoczęto budowę 97 szkół powszechnych, kosztem ponad 4 miliony złotych. Około 60% tej kwoty pokryto z budżetów gmin i gromad, świadczeniami w naturze i składkami dobrowolnymi. W pokryciu reszty kosztów wydatnej pomocy udzieliło Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół powszechnych.

W kilku powiatach powstały Fundusze Budowy Szkół Powszechnych.

Celem tej inicjatywy jest ułatwienie budownictwa szkolnego przez gromadzenie w funduszu powiatowym kwot odkładanych przez poszczególne gminy na budowę szkół w przyszłości i przeznaczanie ich na budowę szkół w kolejności potrzeb.

Z dziedziny szkolnictwa na uwagę zasługują wysiłki związków samorządowych w zakresie organizacji szkolnictwa zawodowego, a zwłaszcza szybkie uruchomienie powiatowej szkoły mechanicznej w Dębicy.

Również dzięki wysiłkom Tow. Szkoły Ludowej przy poparciu m. Tarnowa, uruchomiono w Tarnowie szkołę mechaniczną.

Drugim czołowym zagadnieniem o podstawowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego, zarówno dla przemysłu i rolnictwa, jak i ruchu uzdrowiskowo-letniskowego — to zagadnienie dróg.

Środki finansowe na te cele w okresie sprawozdawczym kształtowały się następująco. Kredyty na budowę i konserwację dróg na obszarze województwa krakowskiego w roku sprawozdawczym wyniosły 7,023.752 zł, zapomogi z Państwowego Funduszu Drogowego na budowę dróg i mostów samorządowych wyniosły 695.523 zł, zapomogi na mosty i drogi samorządowe z Funduszu Pracy 757.348 zł, zapomogi na konserwację dróg samorządowych z Państwowego Funduszu Drogowego wyniosły 19.000 zł, zaś z Funduszu Pracy 220.656 zł, razem przeto przeznaczono w roku 1937/38 na drogi — oprócz funduszów samorządowych około 10,000.000 złotych. Samorządy powiatowe w tym czasie wydały z dochodów zwyczajnych na cele drogowe 3 miliony złotych, nie licząc świadczeń w naturze. Zrealizowano postulat zużywania podatków drogowych na drogi. Osiągnięcia prac tak ważnych zawdzięczać należy sprawnemu działaniu związków samorządowych.

W końcu przemówienia Pan Wojewoda zwrócił uwagę na niedostateczność środków finansowych związków samorządowych dla realizowania ciążących na nich zadań w zakresie dróg, szkolnictwa, popierania rolnictwa, służby zdrowia, popierania ruchu turystyczno-letniskowego i specjalnych związków samorządowych w C. O. P. Szczupłość środków własnych związków samorządowych na te cele uzasadnia najdalej idącą pomoc finansową dla związków samorządowych Funduszu Pracy, Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego i instytucji kredytowych.

Poprawę sytuacji finansowej związków samorządowych przynieść może tylko zapowiedziana reforma finansów samorządowych.

Zanim to się stanie musimy działać z pilnością najlepszych gospodarzy, aby istniejące potrzeby zaspokoić w ramach obecnych środków w najszerszym zakresie.

Pan Wojewoda stwierdził z zadowoleniem, że samorządy stosując ten postulat w okresie sprawozdawczym, osiągnęły poważne wyniki i wyraził za nie przedstawicielom związków samorządowych podziękowanie.

* * *

Po przemówieniu Pana Wojewody p. Naczelnik Ludwik Osiecki złożył sprawozdanie z działalności Wydziału Wojewódzkiego, który w okresie sprawozdawczym odbył 18 posiedzeń i załatwił 1788 spraw.

Po referacie p. Naczelnika Osieckiego odczytano i przedyskutowano wnioski zgłoszone przez członków Rady. Z zagadnień natury ogólnej najwięcej ożywioną dyskusję wywołała sprawa dróg. Wszyscy mówcy (P.P. Ludwik Starowieyski, inż. Romuald Wowkonowicz, mgr Stanisław Nowakowski, Jan Skrzypek, Edward Zajączek, Franciszek Górkiewicz) podkreślali zgodnie kapitalne znaczenie dróg dla rozwoju życia gospodarczego i wskazywali na konieczność obmyślenia środków zaradczych, zmierzających do poprawy stanu dróg, zwłaszcza państwowych. Dotacje na utrzymanie tych dróg, aczkolwiek ostatnio zwiększone, są nadal niewystarczające. P. P. Mówcy apelowali przeto do Pana Wojewody, aby wyjednał u władz zwiększenie tych dotacji, deklarując jednocześnie gotowość społeczeństwa do zwiększenia świadczeń na rzecz dróg samorządowych.

Mówcy dawali wyraz przekonaniu, że zagadnienie ważności dróg i wiele innych zagadnień w skali wojewódzkiej dałoby się rozwiązać przez zorganizowanie samorządu wojewódzkiego.

Następnie stwierdzono, (p. Starowieyski, p. Skrzypek), że przeszkodą do poprawy stanu dróg powiątowych jest słaba ściągalność podatku drogowego. Na skutek niedociągnięć aparatu egzekucyjnego podział na płatników płacących i niepłacących nie pokrywa się z podziałem na płatników o większej i mniejszej zdolności płatniczej. W tych warunkach rady powiatowe nie chcą podwyższać stawek podatku, podnosząc, że najpierw trzeba upłynnić kwoty zaległości u płatników niepłacących.

W związku z podatkiem drogowym wysunięto postulat zamiany podatku drogowego od gruntów i podatku wyrównawczego od gruntów na dodatek do podatku gruntowego. Przyniosłoby to zdaniem wnioskodawcy p. Jana Skrzypka, dużą oszczędność w pracach wymiarowych i poborowych oraz zapewniłoby równorzędne traktowanie należności samorządowych w egzekucji.

W zakresie intensyfikacji rolnictwa zgłoszono postulat zwiększenia obszaru uprawy buraka cukrowego i tytoniu przez małorolnych oraz postulat dalszego obniżenia cen nawozów sztucznych.

Z związku z apelem p. mgr. Stanisława Nowakowskiego o pomoc dla kursów organizowanych przez Towarzystwo Szkoły Handlowej w Nowym Sączu, dla wykształcenia młodzieży rolniczej w kierunku handlowym, Pan Wojewoda przedstawił Radzie swoje stanowisko w sprawie młodzieżowej. Zagadnienie wychowania młodzieży na pożytecznych obywateli Państwa wymaga zdaniem Pana Wojewody skoordynowanej akcji w trzech kierunkach, dania młodzieży zdrowych podstaw moralnych i ideowych (miłość Ojczyzny, poczucie obowiązku, poszanowanie cudzej własności, punktualność, poczucie umiaru w walce o byt i w życiu politycznym), przygotowania młodzieży do pracy zawodowej i wreszcie dostarczenia młodzieży środków do usamodzielnienia się w pracy zawodowej. Gwarancją należytego zużycia dostarczonych na ten cel środków i zwrotu tychże będzie poziom moralny i przygotowanie pożyczkobiorców do pracy zawodowej. Pan Wojewoda oświadczył, że tylko tak pojęta i realizowana praca na odcinku młodzieżowym może liczyć na Jego poparcie i że taką akcję będzie starał się popierać wszystkimi środkami, które będą stały do Jego dyspozycji.

Poza tym zgłoszono szereg wniosków w sprawach postulatów lokalnych.

Kronika.

Pożegnanie Wicewojewody Dra Piotra Małaszyńskiego.

W dniu 18 marca b. r. odbyło się w Urzędzie Wojewódzkim pożegnanie Pana Wicewojewody Dra Piotra Małaszyńskiego, odchodzącego na równorzędne stanowisko w Urzędzie Wojewódzkim we Lwowie.

Pożegnanie miało przebieg bardzo serdeczny, bowiem Pan Wicewojewoda Dr Małaszyński w ciągu blisko 10-letniej pracy na terenie Krakowa zdołał sobie zjednać powszechny szacunek i sympatię.

Redakcja Przeglądu Samorządowego żegna Pana Wicewojewodę Dra Piotra Małaszyńskiego, jako szczerego przyjaciela naszego pisma i życzy Mu na nowym stanowisku najlepszych wyników pracy.

Sprawa dokształcenia młodzieży wiejskiej.

Sprawa dokształcania młodzieży wiejskiej, wchodzi na drogę pomyślnego rozwiązania. W dniu 31 stycznia b. r. odbyła się w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego konferencja z udziałem przedstawicieli Związku Izb i Organizacji Rolniczych RP., na której poddano wstępnej dyskusji projekt Ministerstwa — ujmujący sprawę organizacji *dokształcających szkół wiejskich*. Ogólny zarys tej doniosłej akcji przedstawia się następująco.

Szkoły powszechne wiejskie wypuszczają co roku około 440.000 chłopców i dziewcząt w wieku powyżej lat 14-tu. Według przybliżonych danych statystycznych około 200.000 osób z młodego pokolenia osiada rocznie na gospodarce rolnej, nie mając ku temu żadnego przygotowania zawodowego. Reszta odpływa do miast, do fabryk, rzemiosła i handlu, częściowo zaś zasila kadry wiejskich bezrobotnych. Projekt Ministerstwa dotyczy właśnie tej części młodzieży wiejskiej, która już wyszła ze szkół powszechnych, ukończywszy lat 14-cie, a nie uczęszcza do żadnej innej szkoły. Kurs w szkole dokształcającej wiejskiej, trwać będzie dwa lata z tym, że większość wykładów odbywać się będzie w okresie zimowym, latem zaś prowadzone będą ćwiczenia praktyczne metodą zespołów konkursowych, jak to jest praktykowane w P. R. Projekt ministerialny przewiduje uruchomienie około 3.500 szkół dokształcających wiejskich, na około 2.700 gmin, czyli — 5 szkół na cztery gminy. Wykłady odbywać się będą 2 — 3 razy w tygodniu, w godzinach popołudniowych, w dogodnie położonych budynkach szkół powszechnych. Przedmiotów ogólnych udzielać będzie nauczycielstwo szkół powszechnych. Przedmiotów fachowych w zakresie gospodarki rolnej, gospodarstwa domowego i przemysłu domowego — specjalnie szkoleni fachowcy w liczbie około 1.750 nowych sił nauczycielskich, w czym 800 rolników i 970 sił gospodarczych. Uczęszczanie do szkół dokształcających byłoby przymusowe dla młodzieży w wieku lat 15 — 16 i bezpłatne, jak to jest w szkołach powszechnych. Przeciętny budżet szkoły dokształcającej obliczany jest mniej więcej na 4.000 złotych rocznie, 1.300 zł. przypada na samorząd gminny i powiatowy, reszta zaś, t. j. 2.700 zł na Ministerstwo.

Tak się przedstawia ogólny zarys sprawy dokształcania zawodowego młodzieży wiejskiej, we-

dług projektu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przyjęty jak najprzychylniej przez wszystkich biorących udział w wyżej wspomnianej konferencji. Dyskusja nad nim wniosła cały szereg ważniejszych życiowo momentów, które niewątpliwie wzięte zostaną pod uwagę przy ostatecznym wypracowywaniu projektów odnośnych ustaw. Ze słów Pana Ministra Oświaty można było wnioskować, że realizacja projektu pójdzie szybkim tempem.

Projekt Ministerstwa pokrywa się z postulatami uchwalonymi na konferencji zwołanej przez Krakowską Izbę Rolniczą i Krakowskie Towarzystwo Rolnicze, przed konferencją ministerialną.

Ulgi podatkowe dla gospodarstw dotkniętych klęską pryszczycy.

W związku z pismem Krakowskiej Izby Rolniczej z dnia 12. XII. 1938 r. Nr 11153/IV. Ek./38. w sprawie niemożności wywiązania się z płatności podatkowych przez rolników, dotkniętych klęską pryszczycy oraz wydanych już w tym przedmiocie do Urzędów Skarbowych wstępnych zarządzeń z dn. 2. I. 1939 r. Nr 1133/I/648/38. Izba Skarbowa w Krakowie zarządziła, co następuje:

Klęska pryszczycy podpada pod przepisy §§: 114 i 115 ust. I. Cz. VI. rozp. Min. Skarbu o wymiarze i poborze podatku gruntowego z dnia 31. III. 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 250) o ulgach przyznawanych wskutek strat poniesionych przez klęski żywiołowe.

Do wnoszonych próśb o ulgi winni płatnicy dołączyć zaświadczenie ze strony miejscowego Starostwa Powiatowego, stwierdzające:

1) fakt dotknięcia danego gospodarstwa klęską pryszczycy, 2) ilość padłych sztuk bydła, 3) wysokość otrzymanego względnie mającego się otrzymać odszkodowania. Zaświadczeń tych nie należy od płatników żądać, jeżeli w związku z zarządzeniem Izby Skarbowej z dnia 2. stycznia 1939. Nr II. 33/1/648/39 Urzędy Skarbowe uzyskały już od władz administracji ogólnej potrzebne materiały.

W razie trudności w dostarczaniu przez poszkodowanych dowodów na poniesione straty oraz nie posiadania odnośnych materiałów przez Urzędy Skarbowe należy zwracać się z Urzędu do Starostw Powiatowych o udzielenie potrzebnych informacji.

Wnoszone podania należy rozpatrywać bezzwłocznie. Udzielane ulgi polegać będą na rozterminowaniu względnie odroczeniu terminu płatności za zaległości w podatkach gruntowym i dochodowym, a w wyjątkowych wypadkach na umorzeniu zaległości w tych podatkach bez względu na okres, z którego pochodzą, udzielanych w granicach kompetencji określonej w §§: 101 i 102. rozp. Min. Skarbu z dnia 25. III. 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 35), poz. 270).

+Inwestycje samorządowe w powiecie krakowskim w latach 1934—1938.

W numerze lutowym zamieściliśmy zestawienie ogólnych kwot inwestycyj rządowych i samorządowych na terenie powiatu krakowskiego w latach 1934 — 1938. Obecnie podajemy szczegółowe zestawienie inwestycyj związków samorządowych w powiecie krakowskim w tym okresie.

POWIATOWY ZWIĄZEK SAMORZĄDOWY KRAKOWSKI.

Wybudował drogi publiczne we Wrząsowicach, w Zielonkach, w Bieżanowie i w gminach podmiejskich kosztem . . (przy pomocy finansowej Funduszu Pracy)	zł	295.000.—
Przebudował drogę Kraków—Czyżyny — Cło i Kraków — Chełmek kosztem . . . (wykonano z kredytów państwowych)	„	205.000.—
Urządził (wspólnie z Wydziałem Powiatowym w Chrzanowie) kamieniołom w Regulicach kosztem	„	33.000.—
Wybudował Dom dzieci powiatu krakowskiego w Radziszowie kosztem . . . . . . (przy pomocy finansowej Min. Opieki Społecznej, Ligi Kobiet w Warszawie, Międzykomunalnego Związku Opieki Społecznej w Krakowie i Powiatowej Komun. Kasy Oszczędności w Krakowie)	„	190.000.—
Wybudował dom administracyjny (mieszczący biura Wydziału Powiatowego i lokale wynajmowane Starostwu Powiatowemu) kosztem	„	420.000.—
Razem [1])	zł	1,143.000.—

[1]) Kwota mniejsza niż w zestawieniu w numerze lutowym. — Zestawienie niniejsze obejmuje bowiem tylko wydatki na budowę z pominięciem innych wydatków nadzwyczajnych.

Gmach Rady Pow. w Krakowie przy al. Słowackiego Nr 20.

GMINY MIEJSKIE.

Miasto Wieliczka wydało na budowę i rekonstrukcję dróg i ulic	zł	301.000.—
na budowę kanalizacji . .	„	357.000.—
(na budowę kanalizacji przy pomocy pożyczek z F. Pracy)		
Miasto Skawina:		
Wykończyło rzeźnię publiczną kosztem	„	48.000.—
Rozszerzyło budynek ochronki kosztem	„	20.000.—
Wybudowało ulice i chodniki kosztem	„	45.000.—
Uzupełniło sieć kanalizacyjną kosztem	„	15.000.—
Wykonało 10 klm sieci elektrycznej w mieście kosztem	„	52.000.—
Wykonało przeszło 5 klm sieci wodociągowej kosztem . .	„	213.000.—
(wodociąg przy pomocy pożyczek z Funduszu Pracy).		
Razem	zł	1,051.000.—

GMINY WIEJSKIE.

Gmina Bieżanów i gromady tej Gminy wykonały:		
3.840 m chodnika, 900 m nowej drogi, dwie remizy strażackie (Krzysztowice, Rybitwy), jedną kaplicę (w Czarnochowicach), ogrodzenie trzech szkół, oraz założyły trzy wzorowe sady owocowe łącznym kosztem	zł	32.000.—
(remizę w Rybitwach wykonano przy pomocy finansowej Wydziału Powiatowego)		
Gmina Borek Fałęcki:		
wykonała drogi gminne kosztem	„	13.000.—
wykonała wodociąg kosztem	„	13.000.—
W *gminie Bronowice Małe:*		
gromada Chełm wybudowała Dom Ludowy kosztem . .	„	10.500.—
(przy pomocy finansowej Wydziału Powiatowego)		
gromada Rząska wybudowała Dom Ludowy kosztem . .	„	9.800.—
W *gminie Czernichów:*		
W *Kłokoczynie* wybudowano szkołę kosztem	„	19.000.—
(przy pomocy finansowej Twa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych i Wydziału Powiatowego)		
W *Rusocicach* dobudowano szkołę kosztem	„	12.400.—
(przy pomocy finansowej Wydziału Powiatowego)		
Do przeniesienia	*zł*	*109.700.—*

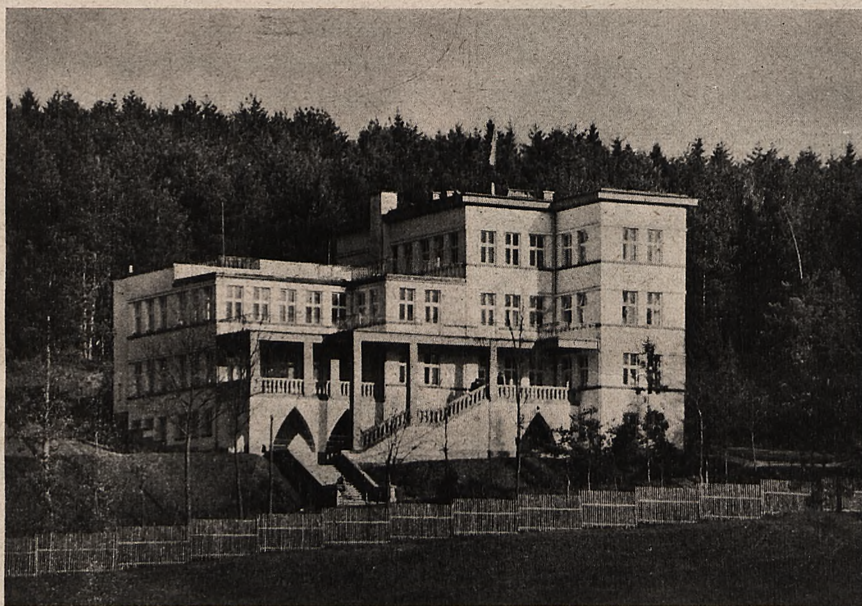
Rzeźnia w Skawinie.

Szkoła powszechna w Brzeziu.

Szkoła powszechna w Sidzinie.

Dom Dzieci pow. Krakowskiego w Radziszowie.

Szkoła powszechna we Włosani.

Szkoła powszechna w Woli Duchackiej.

Z przeniesienia	*zł*	*109.700.—*
W *Nowej Wsi Szlacheckiej* wybudowano kościół kosztem (razem ze świadcz. ludności).	„	75.000.—
W *gminie Mogiła:*		
Gromada *Czyżyny* wybudowała Dom Ludowy kosztem .	zł	16.000.—
Gromada *Pleszów* nadbudowała szkołę kosztem . . .	„	18.000.—
(przy pomocy finansowej Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności w Krakowie, Funduszu Pracy i Wydziału Powiatowego).		
W *gminie Piaski Wielkie* gmina wykonała trzy studnie publiczne (Rajsko, Kurdwanów, Kosocice) kosztem . . .	zł	2.600.—
Gmina uzupełniła budynki szkolne (w Swoszowicach, w Golkowicach i w Soboniowicach) kosztem	„	9.500.—
gromada Piaski Wielkie wybudowała solarnię skór, magazyny i dom noclegowy kosztem .	„	7.450.—
W *gminie Prądnik Czerwony* gromada Batowice wybudowała dom gromadzki kosztem . .	„	10.000.—
gromada Prądnik Czerwony wybudowała rzeźnię kosztem	„	33.000.—
gromada Rakowice wykonała drogi i chodniki kosztem .	„	46.000.—
Gmina Prokocim wybudowała ulice i chodniki kosztem . .	„	45.500.—
W *gminie Świątniki Górne* gromada Włosań wybudowała szkołę kosztem	„	18.700.—
(przy pomocy finansowej Wydziału Powiatowego)		
Do przeniesienia	*zł*	*391.450.—*

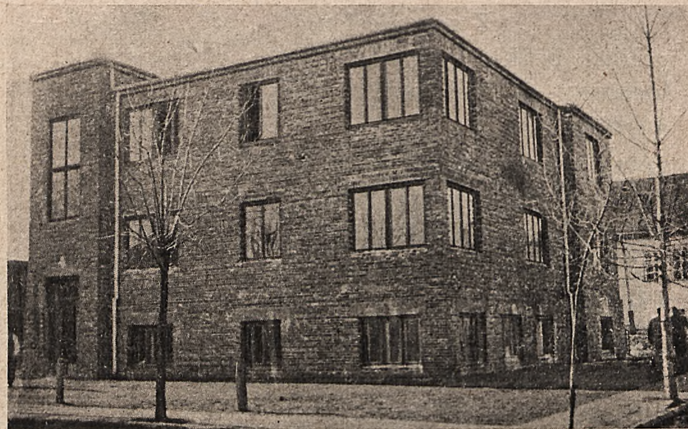
Z przeniesienia	*zł*	*391.450.—*
W *gminie Trąbki* gromada Przebieczany wybudowała szkołę kosztem	„	13.000.—
(przy pomocy finansowej Wydziału Powiatowego, Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności w Krakowie i Funduszu Pracy)		
W *gminie Tyniec* gromada Sidzina wybudowała szkołę kosztem	„	18.000.—
gromady Korabniki i Samborek wybudowały domy gromadzkie kosztem . . .	„	22.000.—
(przy pomocy finansowej Wydziału Powiatowego)		
Gmina Wola Duchacka wykonała 8 klm nowych dróg kosztem	„	24.300.—
Urządziła ochronkę kosztem	„	2.600.—
Rozpoczęła budowę siedmioklasowej szkoły na ogólne koszta 300.000 zł wydano dotychczas	„	75.000.—
W *gminie Zabierzów* gromada Brzezie wybudowała szkołę kosztem	„	10.000.—
gromada Zabierzów wybudowała rzeźnię kosztem . .	„	13.000.—
gromada Bolechowice wykonała remizę i dom noclegowy kosztem	„	4.000.—
Gmina Zielonki wykonała szkołę w Bibicach kosztem		27.000.—
wybudowała (wspólnie z gromadą, surowy stan szkoły w Witkowicach kosztem . .	„	49.000.—
przebudowała drogi kosztem .	„	7.200.—
Razem	zł	656.550.—

Prace inwestycyjne C.O.P. — Dębicy.

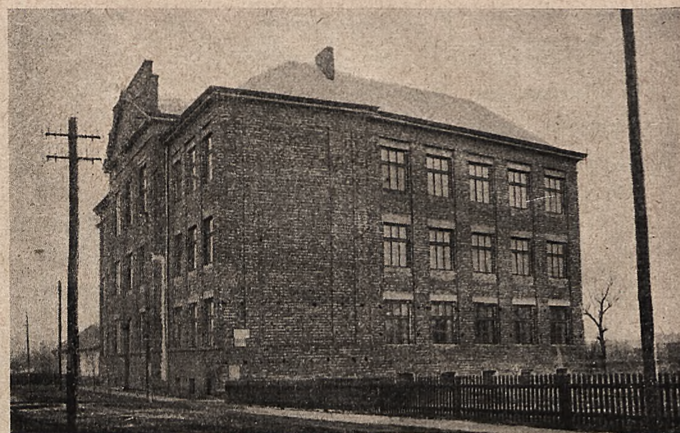
Miasto Dębica jest jednym z ośrodków budującego się centralnego okręgu przemysłowego (C. O. P.). Miasto to według powszechnej opinii liczyć się musi z dużym i szybkim rozwojem. Przekształcenie się małego miasteczka w duże miasto przemysłowe wymagało będzie wielkiego wysiłku samorządu miasta Dębicy w zakresie uzbrojenia miasta w potrzebne urządzenia publiczne. Zakres i tempo prac będzie oczywiście zależało przede wszystkim od środków finansowych, które będzie można zmobilizować dla ich wykonania.

Omawiając dotychczasowy dorobek inwestycyjny gminy pamiętać trzeba, że dochody własne samorządu miejskiego w tym okresie były bardzo szczupłe. Okoliczność ta podnosi walor wysiłku organów ustrojowych miasta. Poczynania tych organów w okresie sprawozdawczym cechowała daleko idącą zapobiegliwość poprzednich organów ustrojowych gminy z p. burmistrzem Staroniem na czele i umiejętność tworzenia rzeczy pożytecznych bez zbytniego obciążania miasta.

I tak Zarząd Miejski zakupił za kwotę zł 12.000 i odrestaurował za kwotę zł 3.000 koszary nad Wisłoką. W budynkach tych mieścić się ma w przy-

Miejski Ośrodek Zdrowia.

Budynek poseminarialny — w przyszłości szkoły powszechnej — czasowo mieści szkołę mechaniczną.

szłości Dom Dziecka i Matki, na razie zaś urządzono internat dla uczniów szkoły mechanicznej.

Następnie wykończono kosztem 50.000 zł przy pomocy pożyczki z T. P. B. P. S. P. w kwocie 25.000 złotych i Powiatowego Związku Samorządowego, stojący od lat w surowym stanie budynek poseminarialny. W budynku tym ma być pomieszczona szkoła powszechna, na razie zaś umieszczono w nim szkołę mechaniczną do czasu wykończenia budującego się szybko gmachu tej szkoły.

Rozpoczęty w roku ubiegłym budynek Ośrodka Zdrowia jest już na ukończeniu. Koszty w kwocie 47.000 zł pokryto przy pomocy upłynnienia funduszu szpitalnego w kwocie 13.440 zł, dotacji z Funduszu Pracy w kwocie zł 15.000.

Z dniem 1 maja b. r. oddane zostanie do użytku osiedle robotnicze dla pracowników fabryki kauczuku. Koszt budowy w kwocie 50.000 zł pokryto pożyczką z Towarzystwa Osiedli Robotniczych w kwocie 40.000 zł i pożyczką z fabryki w kwocie 10.000 zł.

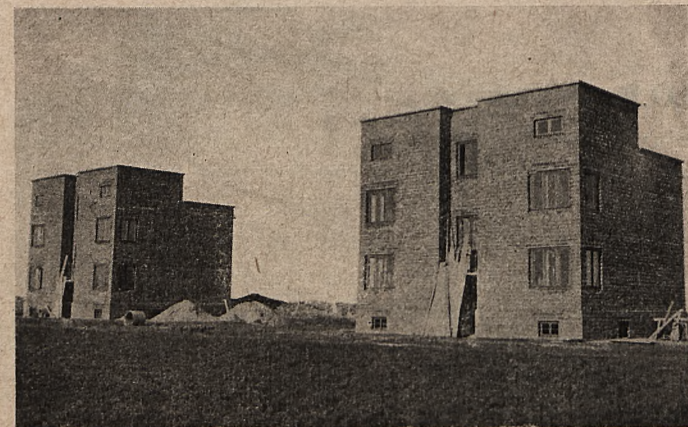
Niebawem zostanie ukończony w parku miejskim kosztem 15.000 zł budynek mieszczący mieszkanie stróża, sklepik i ustępy publiczne.

Wreszcie w roku ubiegłym zapoczątkowano realizowanie wielkiego programu inwestycyjnego przez przystąpienie do budowy rzeźni kosztem 300.000 zł, z pożyczki obligacyjnej z Polskiego Banku Komunalnego.

Następną inwestycją z zakresu ważniejszych urządzeń miejskich będzie budowa wodociągów kosztem około 500.000 zł.

Jedną z najpilniejszych potrzeb jest niewątpliwie zagadnienie dostarczenia mieszkań robotnikom nowopowstałych fabryk. Doceniając tę potrzebę Zarząd miejski pertraktuje z fabryką „Stomil" w sprawie budowy osiedli robotniczych dla tej fabryki za kwotę 200.000 zł.

Na zakończenie trzeba podnieść z uznaniem harmonijną współpracę Zarządu Miejskiego z Wydziałem Powiatowym. Wyrazem jej było m. in. oddanie przez gminę swoich budynków na czasowe pomieszczenie organizowanej przez P. Z. S. szkoły mechanicznej i internatu jej uczniów.

Osiedla Robotnicze.

Rzeźnia miejska w budowie.

Działalność gminy miejskiej Andrychów w latach 1934—1939.

SPRAWOZDANIE

z 5-letniej działalności Rady miejskiej w Andrychowie, t. j. za czas od 20. II. 1934 — 20. II. 1939 r.

PRZEJĘCIE GOSPODARKI OD DAWNEJ RADY MIEJSKIEJ.

Rada miejska objęła urzędowanie w czasie największego nasilenia kryzysu, bo gdy budżet dawnej Rady miejskiej z r. 1933/34 wynosił zł 119.281.—
to uchwalony przez nową Radę miejską budżet na rok 1934/35 został zredukowany aż do kwoty . . „ 88.088.—
Przejęty deficyt budżetowy wynosił „ 33.959.55
Przejęte długi miasta wraz z deficyt. „ 127.945.24

DZIAŁALNOŚĆ NOWEJ RADY MIEJSKIEJ.

Konieczne więc były zasadnicze pociągnięcia, bo wobec zamierającego niemal przemysłu w Andrychowie (3 dni pracy po 6 godzin), zamierało całe miasto.

Toteż obywatele, którym na sercu leżała troska o przyszłość Andrychowa poczynili starania w kierunku letniskowego rozwoju miasta i w tym duchu zostało przeprowadzonych szereg miejskich inwestycyj, przewidzianych w 4-letnim planie gospodarczym opracowanym przez PP. Burmistrza Adama Wietrznego, wiceburmistrza Franciszka Frysia, Dyrektora Fryderyka Zobla i Inżyniera Tadeusza Wietrznego. Przy szczególnym poparciu Władz Przełożonych

wykonano:

Basen kąpielowy wybudowany przez Podkomitet WF. i PW. Gmina subwencjonowała i wybudowała dojazdy kosztem . . . . zł 21.403.43
Kanalizację Rynku, ulicy Piłsudskiego, Szewskiej, Garncarskiej, Bobrowskiego, aż do Ubezpieczalni Społecznej, część Alei Zdrowia, Targowej, oraz podziemne ustępy publiczne kosztem . . . . „ 67.593.73
Szkołę żeńską powiększono dobudowując środek szkoły z 3-ma klasami, salą gimnastyczną, szatniami i natryskami . . . . „ 55.659.47
Stadion sportowy zniwelowano i wybudowano trybunę w surowym stanie . . . . „ 24.095.30
Trwałą nawierzchnię 6.000 m² z kostki i betonu . . . . . . „ 55.170.07
Razem za zł 223.922.—

Przy pomocy świadczeń drogowych w naturze i funduszów drogowych, oraz subwencyj wykonano:

3 km dróg (Aleja Zdrowia, Szewska, Fabryczna, Traugutta, Garncarska, część Starowiejskiej, Kościuszki, Bobrowskiego),
8 km chodników. Zniwelowano: Rynek, Plac Mickiewicza i Targowicę.
Most na Targaniczce w miejsce starej „ławy“, przy pomocy materiału drzewnego dostarczonego bezpłatnie przez Zarząd Arc. Dóbr w Żywcu.
4 mostki betonowe ponad młynówką.
Kabel telefoniczny podziemny 600 mb. przy pomocy Urzędu Telekomunikacyjnego (całą robociznę dostarczyła gmina).
Zbiornik przeciwpożarowy 60 m³ przy pomocy P. Z. U. W.
Tamy na Wieprzówce długości 300 m przy pomocy Referatu Melioracyjnego Starostwa pow. w Wadowicach.
Grunta miejskie powiększono o 18.000 m², a przy zamianie gruntów z Ubezpieczalnią Społeczną na transakcji tej zarobiono zł 4.000.
Zadrzewiono ulice drzewkami w ilości 2.000 sztuk.
Ośrodek Zdrowia otwarto w r. 1938.
Betoniarnia:

Wyprodukowano we własnym zakresie:

Płyt chodnikowych . . .	sztuk	13.414
Słupów ogrodzeniowych . .	„	561
Rur betonowych	„	5.000
Graniczników	„	232
Ławek	„	46
Krawężników	„	6.304

Bezpieczeństwo publiczne:
Dzięki pracy Och. Straży Pożarnej i ofiarności całego społeczeństwa zakupiono autopogotowie za . zł 8.000.—
i autopogotowie-cysternę za . . „ 12.500.—
Zwalczanie żebractwa:
Uregulowano żebractwo przez dobrowolne opodatkowanie się obywateli sumą 6.000 zł rocznie składaną w kasie miejskiej, skąd co tydzień wydaje się wsparcia ubogim miejskim i wiejskim.
Rzeźnia przynosi rocznie około 3.000 zł czystego zysku.
Targowica przynosi rocznie około 1.600 zł czystego zysku.
Elektrownia, która w roku budż. 1933/34 miała deficyt w wysokości zł 282.94, to od r. 1934/35 przynosi stale czyste zyski około 6.000— 7.000 zł rocznie.

Naprawiono motor Diesla, zakupiono nowy kolektor.

W r. 1935 elektrownia miała 417 odbiorców i wyprodukowała 55.356 kwh.

W r. 1938 elektrownia miała 610 odbiorców (t. j. 46% więcej), i wyprodukowała 100.162 kwh (t. j. o 80% więcej).

Sieci napowietrznej wybudowano 4 km, przyłączeń 920 mb.

Obniżono cenę prądu elektrycznego:

Do oświetl. mieszkań	z 85 gr	na 68 gr,	tj. o 25%
Przemysłowego	„ 44 „	„ 38 „	„ o 16%
Opłaty za liczniki	„ 70 „	„ 55 „	„ o 27%
Opłaty za liczniki	„ 85 „	„ 70 „	„ o 21%

Zadłużenie obecne miasta wynosi . zł 206.000.—
Jeśli od tej sumy odejmiemy długi z przed 1933/34 r. . . . . „ 128.000.—
to zadłużono miasto na . . . „ 78.000.—
Jeśli odejmiemy od tego długi wewnętrzne, zaciągnięte z elektrowni, rzeźni, targowicy i funduszu cmentarnego . . . „ 41.000.—
to na wszystkie wyżej opisane inwestycje zadłużyliśmy się w ciągu 5-lecia tylko na . . . zł 37.000.—

Spłacono starych długów — rat . „ 37.890.06
odsetek od długów . . . . „ 21.311.10
razem . . . . zł 59.201.16
Nadto komisja oddłużeniowa umorzyła miastu długów na . „ 24.000.—
Razem w ciągu 5-lecia zamortyzowano starych długów na ogólną sumę . . . . zł 83.201.16

Subwencyj i dotacyj uzyskano w ciągu 5-lecia na sumę . . . zł 57.700.—

Ogólne obroty w ciągu poszczeg. okresów budżetowych wynosiły:

Rok budżetowy	Wydatki i dochody zwyczajne	Wydatki i dochody nadzwyczajne	Razem
1934/35	99.597.82	6.782.52	106.380.34
1935/36	96.650.59	53.298.59	149.949.18
1936/37	87.535.57	59.392.64	146.928.21
1937/38	116.405.92	108.165.38	224.571.30
1938/39	123.982.—	46.475.—	170.457.—
Razem	524.171.90	274.114.13	798.286.03

Świadczenia gmin powiatu limanowskiego na cele rolnicze na rok 1939/40.

Mimo trudnej sytuacji finansowej gminy wiejskie powiatu limanowskiego doceniając znaczenie akcji podniesienia rolnictwa dla ubogiego, podgórskiego, rolniczego powiatu limanowskiego, zapreliminowały w budżetach na rok 1939/40 na poparcie tej akcji następujące kredyty:

1) na zakup 24 opryskiwaczy . . zł 1.100.—
2) na dopłaty przy zakupnie 66 jałówek rasy czerwono-polskiej do konkursowego wychowu . . . „ 1.250.—
3) na stypendia dla 11 uczennic szkoły gospodarczej w Koszarach . . „ 1.100.—
4) na 8 udziałów w spółdzielni przędzalni wełny w Limanowej . . „ 225.—
5) na urządzenie kursów rolniczych „ 50.—

Razem zł 3.725.—

Wstawienie powyższych kwot do budżetów gminnych pozostaje w związku z ożywieniem się pracy dobrowolnych organizacji rolniczych. (Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Limanowej i Kółek Rolniczych — na 87 gromad O. T. R. liczy już 64 czynnych Kółek rolniczych).

Przy sposobności należy zaznaczyć, że ostatnio wzrosły także znacznie, również mimo trudnej sytuacji finansowej, świadczenia na cele rolnicze Powiatowego Związku Samorządowego Limanowskiego. Gdy bowiem w roku 1936/37 P. Z. S. preliminował w Dz. X. „Popieranie rolnictwa" tylko 22.000 zł, w roku 1937/38 preliminowano już 41.700 zł, a na rok 1939/40 preliminuje się dalsze podwyższenie wydatków na rolnictwo o zł 7.000.—. Przypomnieć też trzeba, że P. Z. S. limanowski utrzymuje szkołę rolniczą męską typu podgórskiego w Limanowej.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A.

KOMISJE NADZORU RYNKU MIĘSNEGO.

W Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 88 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych o komisjach nadzorczych nad obrotem zwierzętami gospodarskimi i drobiem, nad hurtowym obrotem mięsem oraz nad organizacją targowisk. W myśl tego rozporządzenia powołuje się komisje nadzoru rynku mięsnego: główną, okręgowe i lokalne. Do zadań komisyj należy przede wszystkim współdziałanie z władzami rządowymi w sprawach dotyczących obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem, obrotu hurtowego mięsem, regulowania rynku mięsnego.

ZESPOLENIE SAMORZĄDU SZKOLNEGO Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM.

W Dz. U. R. P. Nr 16 poz. 93 została ogłoszona ustawa z dn. 23 lutego 1939 r. o zespoleniu samorządu szkolnego z samorządem terytorialnym. Ustawa ta powołuje specjalne organy samorządu terytorialnego: komisje oświatowe oraz komitety szkolne do współdziałania z władzami szkolnymi i dla wypełniania zadań w zakresie realizacji powszechnego nauczania i dokształcania, zakładania, utrzymywania i budowy publicznych szkół powszechnych i dokształcających oraz dla wykonywania innych prac, podejmowanych przez samorząd terytorialny w dziedzinie oświaty i kultury.

Dotychczasowe organy samorządu szkolnego znosi się, zakres ich działania przechodzi na komitety szkolne i na właściwe organy samorządu terytorialnego w granicach ustalonych tą ustawą. Kompetencje dotychczasowych organów samorządu szkolnego nie wymienione w ustawie omawianej — będą przekazane rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. organom ustrojowym samorządu terytorialnego, władzom szkolnym lub władzom administracji ogólnej.

Ustawa przewiduje komisje oświatowe gminy wiejskiej, miejskiej i powiatowe.

O ORGANIZACJI WŁADZ I URZĘDÓW SKARBOWYCH.

W Dz. U. R. P. Nr 18 poz. 118 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z 23 lutego 1939 r. o organizacji i zakresie działania Izb skarbowych oraz podległych im urzędów skarbowych i organów wykonawczych.

W SPRAWIE STANU HIGIENICZNO - SANITARNEGO PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH.

W Nr 5. Dziennika Urzęd. Min. Spraw Wewn. zostało ogłoszone pismo okólne z dn. 3 marca 1939 w sprawie wymienionej w nagłówku. Termin zakończenia akcji poprawy stanu higieniczno-sanitarnego szkół wyznacza pismo na dzień 1 czerwca 1939.

NORMY ŚWIADCZEŃ W NATURZE.

W Nr 7. Krak. Dziennika Wojewódzkiego zostały ogłoszone rozporządzenia Wojewody Krakowskiego w sprawie ustalenia norm świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne w powiatach bocheńskim, dąbrowskim, myślenickim, nowosądeckim i wadowickim.

WYPŁATA ZALEGŁEGO DODATKU MIESZKANIOWEGO DLA NAUCZYCIELA.

N. T. A. w wyroku z 25. X. 1938 r. L. rej. 5027/36 (Nr 1621 A w zbiorze wyroków) orzekł, że przepis ust. 1. art. 108 ustawy z dnia 23 marca 1933 poz. 294 Dz. Ust. nie wyklucza wynikającego z art. 11 ustawy z 17 lutego 1922 r. poz. 143 Dz. Ust. w brzmieniu rozporządzenia z 3 grudnia 1930 poz. 662 Dz. Ust. uprawnienia władzy szkolnej do wezwania gminy zbiorowej do wypłacenia zaległego dodatku mieszkaniowego nauczycielowi publicznej szkoły powszechnej, znajdującej się na obszarze tej gminy, także i w tym przypadku, kiedy dodatek ten należy się za okres, w którym szkoła znajdowała się na obszarze gminy jednostkowej, wchodzącej w dacie wezwania w skład danej gminy zbiorowej.

UCHYLENIA LUB ZMIANA PRAWOMOCNEJ DECYZJI.

N. T. A. w wyroku z 20 czerwca 1938 l. rej. 5904/37 (Nr 1631 A. w zbiorze wyroków) orzekł, że nieuwzględnienie przez władzę prośby strony o uchylenie bądź zmianę prawomocnej decyzji na zasadzie art. 100 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. poz. 341 Dz. Ust., tak samo jak niewykonanie przez władzę uprawnień z art. 99 tegoż rozporządzenia, nie narusza praw strony.

ROSZCZENIE GMINY, SPRAWUJĄCEJ TYMCZASOWO OPIEKĘ SPOŁECZNĄ DO GMINY TRWAŁEJ OPIEKI.

N. T. A. w wyroku z 28 listopada 1938 L. rej. 5907/37 (Nr 1650 A. w zbiorze wyroków) orzekł, że bieg przedawnienia roszczenia gminy, sprawującej tymczasowo opiekę społeczną (art. 21 ust. 4. ustawy o opiece społecznej poz. 726/1923 Dz. Ust.), rozpoczyna się dopiero od chwili ustalenia gminy trwałej opieki, o ile ta ostatnia gmina nie jest narazie znana, a gminie tymczasowej opieki nie można zarzucić zaniedbania w prowadzeniu odnośnych dochodzeń.

LEGALNOŚĆ CZYNNOŚCI URZĘDOWEJ:

Sąd Najwyższy w wyroku z 10. X. 1938 r. Nr 3 K. 96/38 orzekł:

1) Legalność czynności urzędowej nie zależy od tego, czy jest ona „materialnie uzasadniona“, lecz od jej strony formalnej, t. j. od tego, czy czynność ta dokonana została przez „uprawnionego do niej“ funkcjonariusza, czy zachowano przepisane formy działania i czy motywem jej działania były względy służbowe, czy też postronne, z prawidłowym tokiem sprawowania urzędu nie związane. W przeciwnym razie, gdyby legalność czynności urzędowej oceniać według jej materialnej słuszności, należałoby wszelkie decyzje władzy, zmienione przez wyższą instancję uznać tym samym za nielegalne.

2) Nie może wpłynąć na wyłączenie cech podmiotowej istoty czynu z art. 134 k. k. przeświadczenie oskarżonego, że działaniem swoim (obietnicą korzyści majątkowej) pragnie odwrócić krzywdę, którą urzędnik chce mu wyrządzić przez materialnie uzasadnione wykonywanie czynności (przeświadczenie o naruszeniu obowiązku służbowego przez urzędnika), ponieważ istota podmiotowej strony czynu z art. 134 k. k. w danym zakresie — leży w tym, że oskarżony, obiecując korzyść majątkową urzędnikowi, obiecuje ją świadomie za zmianę decyzji powziętej w legalnym wykonaniu obowiązków urzędowych na nielegalną, gdyż opartą nie na przekonaniu, że taką decyzję należy w interesie służby powziąć, lecz uzależnioną od obiecanej korzyści bez względu na to, czy ta zmieniona decyzja materialnie byłaby słuszna, czy też nie.

„Gazeta Administracji“ Nr 4/39.

DORĘCZENIE DECYZJI STOWARZYSZENIU POZA JEGO LOKALEM.

N. T. A. w wyroku z 24. VI. 1938 r. L. rej. 5414/37 orzekł, że doręczenie decyzji o rozwiązaniu stowarzyszenia, zawieszonego uprzednio przez władzę, pod adresem jego prezesa jest zgodne z art. 24 post. adm. i ważne także wtedy, gdy z powodu nieobecności odbiorcy w domu, nastąpiło doręczenie zastępcze przewidziane w art. 25 ust. 2 post. adm. do rąk domownika odbiorcy.

„Gazeta Administracji“ Nr 4/39.

KOMPLET NIEZBĘDNY DLA UCHWAŁY O ZASKARŻENIE DECYZJI ROZWIĄZUJĄCEJ RADĘ MIEJSKĄ.

N. T. A. w wyroku z 30. XII. 1937 r. L. rej. 3660/34 orzekł, że przy powzięciu uchwały rady miejskiej, w myśl art. 69 p. 4. ustawy o częśc. zmianie ustroju samorządu teryt. z 23. III. 1933 Dz. U. poz. 294, ustalenie quorum powinno się odbywać na podstawie faktycznej ilości radnych i członków zarządu miejskiego, nie zaś ustawowej.

WŁASNOŚĆ BUDYNKU.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 4. I. 1938 (C. II. 2491/37) orzekł, że do uzyskania własności budynku, wzniesionego w dobrej wierze na cudzym gruncie, wystarczy w przypadku, gdy grunt stanowi własność osoby prawnej, zgoda na prowadzenie budowy ustawowych zarządców majątku tej osoby, zbędna zaś jest zgoda władz nadzorujących osobę prawną lub władz reprezentujących jej majątek.

REWIZJA I ZATWIERDZANIE STATUTÓW EMERYTALNYCH.

Odpowiadając na pismo jednego z urzędów wojewódzkich, Min. Spr. Wewn. w uzupełnieniu okólnika Nr 11 z 19. II. 1937 r. oraz pisma okólnego z 21. VIII. 1937 L. SS. 40/18—58 w sprawie rewizji i zatwierdzania statutów emerytalnych wyjaśniło szereg kwestii spornych, a mianowicie:

1) Ponieważ przed wejściem w życie ustawy z 23. III. 1933 r. statuty emerytalne na terenie woj. południowych wymagały zatwierdzenia władzy nadzorczej, przeto w stosunku do tych statutów mają zastosowanie wyjaśnienia zawarte w pkt. II. okólnika Nr 11 z 19. II. 1937 (Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr 4. poz. 33), wyjaśnienia zaś zawarte w piśmie okólnym z 21. VIII. 1937 r. L. SS. 40/18-38 nie mają zastosowania do statutów emerytalnych uchwalonych przez związki samorządowe na terenie woj. południowych przed wejściem w życie ustawy z 23. III. 1933 (Dz. Ust. poz. 294).

2) W sprawie zastrzeżenia, że świadczenia przewidziane w miejscowych statutach nie mogą być gorsze, aniżeli świadczenia przewidziane w powsze-

cłnym ubezpieczeniu Min. Spr. Wewn. przypomina, że pkt. II. f. okólnika z 19. II. 1937 wyraźnie stwierdza, że niektóre postanowienia miejscowych statutów mogą być gorsze dla pracowników, jeżeli inne świadczenia wyższe rekompensują świadczenia gorsze.

3) Jeżeli ubezpieczalnie opiniujące statuty miejscowe jedynie ogólnikowo stwierdzają, że przedstawione statuty nie są zgodne z obowiązującymi przepisami, to należy zwrócić się do ubezpieczalni z żądaniem szczegółowego uzasadnienia rzekomej niezgodności z obowiązującymi przepisami.

4) W sprawie pozostawienia pracowników ubezpieczonych we własnym zakresie nawet w przypadku, gdy ubezpieczenie nie obejmuje wszystkich pracowników, należy stosować się do wyjaśnień zawartych w pkt. II. 7a okólnika Nr 11. W razie zaś sprzeciwu ze strony ubezpieczalni, sprawę należy kierować do Min. Spraw Wewnętrznych.

5) W sprawie wprowadzenia ubezpieczenia na wypadek braku pracy. Min. Spraw Wewn. wyjaśnia, że jeżeli takie ubezpieczenie nie jest przewidziane w miejscowych przepisach ubezpieczeniowych, to nie ma obowiązku wprowadzania go obecnie.

6) Utrata obywatelstwa polskiego nie powoduje utraty praw do świadczeń emerytalnych, skoro ubezpieczeniu społecznemu podlegają również obywatele państw obcych (z wyjątkiem osób, zatrudnionych w oficjalnych placówkach dyplomatycznych lub konsularnych).

W związku z powyższym wprowadzenie do statutu emerytalnego postanowienia, pozbawiającego pracownika emerytury w razie utraty obywatelstwa nie znajduje odpowiednika w obowiązujących przepisach prawnych. Z uwagi jednak na to, że tego rodzaju przypadki, w odniesieniu do pracowników samorządowych, mogą mieć miejsce bardzo rzadko, Ministerstwo nie widziałoby przeszkód do uznania statutu za odpowiadający wymaganym warunkom, z uwagi jedynie na wprowadzenie do statutu takiego postanowienia.

Również zasadniczo nie znajduje odpowiednika w obowiązujących przepisach ubezpieczeniowych postanowienie pozbawiające pracownika, względnie jego rodzinę, praw emerytalnych w razie zwolnienia go z pracy w drodze dyscyplinarnej. Z uwagi jednak na charakter publiczny pracy w instytucjach samorządowych, co wymaga szczególnie wysokich rygorów na wypadek poważniejszych wykroczeń, statuty zawierające takie postanowienia, a odpowiadające wszelkim innym warunkom ustawowym mogą być uznawane za odpowiednie.

Należy mieć na względzie, że analogiczne postanowienia zawarte są w ustawie z dnia 11. XII. 1923 r. o zaopatrzeniu emeryt. funkcjon. państw. oraz rozporz. Rady Min. z 2. IV. 1928, o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emeryt. pracowników P. Z. U. W., które to przepisy powodują wyłączenie z ubezpieczenia powsz. osób, objętych tymi przepisami.

Żądania natomiast ubezpieczalni w przedmiocie wprowadzenia do statutu postanowień o świadczeniach dla wnuków pracownika (w określonych warunkach) dodatków na dzieci do rent inwalidzkich, podwyższenia rent sierocych z 1/10 do 1/5 renty, oraz leczenia ubezpieczonego na koszt funduszu emerytalnego, po wyczerpaniu ustawowego leczenia z ubezpieczenia chorobowego, znajduje podstawę w przepisach ustawy o ubezpieczeniu społecznym.

Powyższe świadczenia stanowią integralną i ważną część składową całokształtu uprawnień emerytalnych, przysługujących z tytułu ubezpieczenia powszechnego.

Zgodnie z okól. Min. Spr. Wew. Nr 11/37 oraz okólnikiem Zakładu Nr 198/36, w stosunku do pracowników samorządowych ubezpieczonych we własnym zakresie związków samorządowych, świadczenia emerytalne (i chorobowe) powinny być co do zakresu i czasu ich trwania, co najmniej takie same, co w ustawie o ubezpieczeniu społecznym. Pewne jednak odchylenia w zakresie poszczególnych świadczeń są dopuszczalne na niekorzyść pracowników, jeżeli rekompensują je wyższe inne świadczenia.

Z powyższego wynika, że żądania ubezpieczalni co do wprowadzenia do statutów omawianych wyżej postanowień są słuszne i uzasadnione, mogą jednak ubezpieczalnie odstąpić od tych żądań o ile w statucie samorządowym, zawarte są inne postanowienia, stanowiące rekompensatę pozbawienia pracowników objętych danym statutem jednego lub wszystkich z powyższych świadczeń. Ocena jednak takiego stanu rzeczy musi być oparta w każdym wypadku na konkretnych przepisach danego statutu, a zatem kwestii tej nie można ująć ogólnymi wyjaśnieniami.

7) Wreszcie Ministerstwo wyjaśniło, że pozostawienie pracownikom prawa wyboru ubezpieczenia bądź to w ubezpieczalni społecznej, bądź też w miejscowym ubezpieczeniu sprzeczne jest z zasadą przymusu ubezpieczeniowego, w związku z czym ubezpieczony nie ma prawa wyboru rodzaju ubezpieczenia, a wszelkie jego deklaracje w tym względzie nie będą miały żadnego prawnego znaczenia. Tryb rewizji statutów określa dokładnie okólnik Nr 11. z 19. II. 1937 r. *D.*

Poradnictwo samorządowe.

Sekr. gm. D. zapytuje:

W Krakowskim Dzienniku Wojewódzkim Nr 18. z dnia 15 września 1938 r. ogłoszone zostało rozporządzenie Wojewody Krakowskiego z dnia 12 września 1938 r. w sprawie upoważnienia władz samorządowych do karania nakazami karnymi.

W punkcie XV. § 2 omawianego rozporządzenia zawarte jest upoważnienie do karania za wykroczenia, przewidziane w art. 9 — 12 i 15 — 19 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o szkodnictwie polnym i leśnym (Dz. U. R. P. Nr 30 poz. 224 z roku 1937). Podobne upoważnienie zawarte było w poprzednim rozporządzeniu Wojewody Krakowskiego z dnia 12. VIII. 1937 r. (Krak. Dz. Woj. Nr 17 z 1937 r. poz. 119), które utraciło moc, z tą jednak różnicą, że w rozporządzeniu z roku 1937 było ponad to upoważnienie do orzekania nawiązek do wysokości 30 zł i przepadku przedmiotów przestępstwa, których wartość nie przekraczała 30 zł, natomiast w rozporządzeniu z roku 1938 upoważnienia o orzekaniu nawiązki nie umieszczono. Zachodzi więc pytanie, czy gminy mają prawo do orzekania o nawiązce mimo niewymienienia art. 20 ustawy z 14. IV. 1937 r. w punkcie XV. § 2 rozp. Wojewody?

Odpowiedź:

Według posiadanych informacji, Krakowski Urząd Wojewódzki stoi na stanowisku, że nawiązka ma w sobie przeważający element kary, z uwagi na co orzekanie o niej nie koliduje z § 1 rozporządzenia wojewody krakowskiego. Ponadto fakt niepowołania art. 20 ustawy o szkodnictwie leśnym i polnym w tym rozporządzeniu nie wskazuje na to, by nawiązka była wyłączona spod kompetencji przełożonych gmin wiejskich i miejskich. Punkt XV bowiem § 2-go rozporządzenia Wojewody wylicza wykroczenia, karanie których zostało przekazane organom samorządowym. Wobec tego, że postanowienia o nawiązce odnoszą się właśnie do tych wykroczeń — należy, zdaniem Urzędu Wojewódzkiego, uznać, że rozporządzenie Wojewody upoważnia przełożonych gmin wiejskich i miejskich do orzekania o nawiązkach w myśl art. 20 ustawy o szkodnictwie leśnym i polnym.

D.

Wydawnictwa.

Żywa akcja wydawnicza Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie nie słabnie. Poczta redakcyjna przyniosła nam aż 4 dalsze cenne wydawnictwa tego Studium.

Pierwsze z nich to:

II. Sprawozdanie z działalności Studium Turyzmu U. J.
za okres 1. X. 1937 — 31. XII. 1938.
Kraków 1939.

Wydano z zasiłku Wydziału Turystyki Ministr. Komunikacji.

Wydawnictwo informuje nas o zakresie i metodach pracy Studium w drugim okresie swej działalności. Elementami pracy Studium są wykłady i ćwiczenia, wydawnictwa, kontakty z zagranicą, działalność badawcza. Poważną rolę w pracy Studium odgrywają: pracownia, biblioteka, zbiór czasopism, map, kartotek osobliwości turystycznych, kartoteka informacyjna, zbiory fotografii — przeźroczy — afiszów — klisz — produktów zdrojowych, które w okresie sprawozdawczym zwiększono i ulepszono.

* * *

Drugim wydawnictwem jest zeszyt 15 Komunikatów Studium w opracowaniu Tadeusza Chorabika p. t.

»Sezon Letni 1938 w Ruchu Uzdrowiskowo-Letniskowym w Województwie Krakowskim«
Kraków 1938.

Wydane z zasiłku Wydziału Turystyki Ministr. Komunikacji.

Pracowite to wydawnictwo objaśnione mapkami i zestawieniami cyfrowymi informuje przystępnie i wyczerpująco o kształtowaniu się ruchu uzdrowiskowo-letniskowego w województwie krakowskim w r. 1938.

* * *

Trzecim wydawnictwem jest zeszyt 5 Komunikatów Studium w opracowaniu Edwarda Szostaka i Tadeusza Wilgata p. t.

»Klucz znaków dla turystycznych planów miast«
Kraków 1939.

Wydane z zasiłku Wydziału Turystyki Ministr. Komunikacji.

* * *

Ostatnie z nadesłanych wydawnictw stanowi zeszyt 14 Komunikatów Studium p. t.

»Schemat prowadzenia księgowości w uzdrowiskach niemieckich« (Plan kont)
Przetłumaczył Kurt Piesch.
Kraków 1939.

Wydane z zasiłku Wydziału Turystyki Ministr. Komunikacji.

Wydawca: Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie. (Liceum Administracyjne).
Redaktor odpowiedzialny: Mgr. JÓZEF PRZETOCKI. Drukarnia „Powściągliwość i Praca" w Krakowie.